

ANNEXES:

LA HIPOTERÀPIA APLICADA EN ALUMNES AMB TRASTORN DE L'ESPECTRE AUTISTA

TREBALL FINAL DE GRAU MESTRE D'EDUCACIÓ INFANTIL

Lorena SÁNCHEZ i GARCÍA

4t curs Grau Mestre d'Educació Infantil

Tutora: Olga Pedragosa Xuclà

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic,

15 de Maig de 2015

ÍNDEX

Annexes	2
1 Guió de les entrevistes	2
1.1 Annex I: Guió de l'entrevista I, CEE Balmes I.....	2
1.2 Annex II: Guió de l'entrevista II, Centre d'equinoteràpia Delta del Llobregat	5
2 Entrevistes emplenades	8
2.1 Annex III: Entrevista al CEE Balmes I	8
2.2 Annex IV: Entrevista Centre d'Equinoteràpia Delta del Llobregat	13
3 Guió dels qüestionaris.....	18
3.1 Annex V: Guió del qüestionari I: CEE Balmes I	18
3.2 Annex VI: Guió del qüestionari II: Centre d'Equinoteràpia Delta del Llobregat	21

Annexes

1 GUIÓ DE LES ENTREVISTES.

1.1 ANNEX I: GUIÓ DE L'ENTREVISTA I, CEE BALMES I

DADES DE L'ENTREVISTAT

NOM:

PROFESSIÓ:

1. Com afecta l'autisme a l'actitud de l'alumne dins del context d'aula?
2. Com és la relació dels alumnes autistes amb la resta de companys? I amb l'equip de mestres?
3. Com es dona la comunicació del nen autista amb la resta de persones del seu entorn?
4. La hipoteràpia forma part del conjunt d'activitats que ofereix la vostra escola, com va sorgir la idea de tractar els alumnes des d'aquesta perspectiva? Des de quan la porteu a terme?
5. Quines consideracions o variables teniu en compte per determinar si l'alumne necessita o no aquest tipus de teràpia, o si li beneficiarà en algunes de les dimensions afectades?
6. Com organitzeu les diferents sessions de la teràpia? Arribeu a acords conjunts amb el centre de teràpia?
7. Com planifiqueu i organitzeu les diferents sessions de teràpia pel que fa a personal, temporització i espai?
8. Qui forma part de les sessions de teràpia per part de l'escola? Les famílies hi poden anar?

9. Quins aspectes creus que fan de la hipoteràpia una activitat beneficiosa per nens amb aquest tipus de trastorn? Quins beneficis creus que aporta el cavall que no aporta una altra tècnica?
10. Sota el teu punt de vista, quines àrees es veuen més beneficiades mitjançant la hipoteràpia? Quins tipus de beneficis s'obtenen? (En casos d'autisme).
11. Tenint en compte que una de les principals dificultats que tenen els infants amb autisme és la comunicació oral. Creus que mitjançant la teràpia aquest aspecte ha estat afectat de forma positiva?
12. Un altre dels aspectes que caracteritza aquest trastorn, que en moltes ocasions ve donat per no poder comunicar-se, és la dificultat per establir relacions amb el seu entorn social. Creus que han millorat d'alguna forma les seves relacions amb la resta de persones de l'entorn educatiu que són properes a ells, ja sigui companys d'aula, mestres... ?
13. S'ha vist evolució en els infants autistes a nivell personal, pel que fa a la seva autoestima i motivació? En quins aspectes aprecies aquests canvis?
14. Quina és la visió de la família respecte la teràpia?
15. Es podria realitzar un treball basats en continguts mitjançant aquesta teràpia?
16. Tenint en compte tots els beneficis que comporta la hipoteràpia, diries que millora la inclusió de l'alumne amb autisme a l'aula?
17. Quins tipus de tràmits entre escola, centre de teràpia i famílies s'han de realitzar per poder començar la teràpia?
18. Des del centre, realitzeu algun tipus d'avaluació que mostri els avenços i/o retrocessos dels alumnes en relació a la teràpia?
19. Com a escola, quan considereu que l'alumne pot deixar el tractament i com és el procés de finalització de la teràpia? Qui pren la decisió? Es pren de manera conjunta amb els professionals del centre de teràpia?
20. Quina valoració personal fas de la hipoteràpia en relació a l'autisme?
21. Diries que accedeix, progressa i participa en el seu procés d'aprenentatge tenint en compte les seves dificultats?

22. Si haguessis de dir un pro i un contra sobre aquest tipus de teràpia en termes generals, què diries?

1.2 ANNEX II: GUIÓ DE L'ENTREVISTA II, CENTRE D'EQUINOTERÀPIA DELTA DEL LLOBREGAT

DADES DE L'ENTREVISTAT

NOM:

PROFESSIÓ:

ANYS D'EXPERIÈNCIA:

ESTUDIS:

- 1 Mitjançant diversos estudis, s'ha vist que les intervencions assistides amb animals són efectives perquè es treballen les capacitats socials i de comunicació, disminuint l'ansietat i millorant l'estat d'ànim i l'autonomia. Creus que aquests beneficis es donen en pacients amb autisme?**
- 2 És cert que els cavalls poden ampliar el registre comunicatiu no verbal i potenciar els sentits dels infants amb autisme?**
- 3 Quins aspectes, referits a la teràpia i la relació que s'estableix entre l'alumne i el cavall, fan possible aquesta efectivitat?**
- 4 Com ha de ser un cavall per tal que sigui apte per la hipoteràpia? En què consisteix l'entrenament del cavall per tal que pugui dur a terme aquesta tasca?**
- 5 Existeix un tipus de cavall adient per a cada cas dependent de les necessitats individuals de cada alumne?**
- 6 Quines característiques, referides a espais i materials, ha de tenir un centre d'equitació terapèutica per tal d'assegurar el bon funcionament de les teràpies?**
- 7 Quines persones componen l'equip terapèutic del vostre centre? Quina és la funció de cadascun dels professionals implicats?**
- 8 Existeixen acords d'organització i planificació entre escola, centre de teràpia i famílies? Si es així en algun del casos, quins tipus de tràmits s'han de portar a terme per tal de poder començar la teràpia?**

- 9 Quins criteris considereu, com a centre, primordials a l'hora d'organitzar les diferents sessions?
- 10 Com és l'avaluació que es realitza per saber si el nen és apte o no per la hipoteràpia i quines variables es tenen en compte? Aquesta avaluació es realitza de manera conjunta amb l'escola?
- 11 Es realitzen avaluacions periòdiques en que es vegin els avenços de l'alumne amb autisme durant les diferents sessions de teràpia? En quin moment? Realitzeu una avaluació final conjunta amb l'escola o la família?
- 12 Quin és el paper de la família del nen durant les sessions d'hipoteràpia? Hi poden assistir? Beneficia la seva presència en algun aspecte?
- 13 Un cop iniciat el tractament, quan es comencen a veure els primers canvis en el nen autista? Quins canvis són visibles abans?
- 14 Quina és la temporització de cada sessió i amb quina freqüència s'organitzen? Quina creus que seria la freqüència ideal de les sessions per obtenir-ne millores?
- 15 La hipoteràpia està formada per diferents fases? En cas afirmatiu, quin objectiu té cadascuna d'elles?
- 16 Quan es considera que l'alumne pot deixar el tractament i com és el procés de finalització de la teràpia? Aquesta decisió es consensuada amb l'escola i la família?
- 17 La teràpia està regulada per algun tipus de legislació?
- 18 Quina és la visió de les famílies respecte la hipoteràpia?
- 19 Si l'alumne presenta una bona evolució amb aquesta teràpia, creus que les millores es poden veure reflectides en altres contextos com podria ser l'escola o la família?
- 20 Pot ser que els alumnes amb autisme millorin la seva capacitat de comunicació i de relació, l'autoestima, la confiança amb ells mateixos i altres aspectes gràcies a la teràpia?
- 21 Podríem dir que la hipoteràpia és una teràpia que promou la "inclusió" de l'alumne a nivell d'aula o socialment?
- 22 Quina valoració personal fas de la hipoteràpia en relació a l'autisme tenint en compte la teva experiència?

23 Si haguessis de dir un pro i un contra sobre aquest tipus de teràpia en termes generals, què diries?

2 ENTREVISTES EMPLENADES

2.1 ANNEX III: ENTREVISTA AL CEE BALMES I

DADES DE L'ENTREVISTAT

NOM: Esther Llop / Isabel Ibañez

PROFESSIÓ: Mestra / Fisioterapeuta

1. Com afecta l'autisme a l'actitud de l'alumne dins del context d'aula?

Cada nen necessita unes condicions particulars per poder estar en cada entorn. Aquestes condicions ens les fa saber amb la relació del dia a dia i en una actitud d'escolta per part del professional. De vegades, canvis en les rutines o altres factors poden alterar la seva actitud dins el grup-classe.

2. Com és la relació dels alumnes autistes amb la resta de companys? I amb l'equip de mestres?

Molt sovint no s'interessen massa per la relació amb els altres companys i amb els professionals; acostumen a reclamar-los només per les seves demandes particulars. Acostumen a crear vincles amb els professionals més propers.

3. Com es dona la comunicació del nen autista amb la resta de persones del seu entorn?

Depèn de cada nen doncs acostumen a ser molt selectius en aquest aspecte; n'hi han que estableixen un vincle més estret amb la persona que te cura d'ell, que acostuma a ser a casa la mare i a l'escola el tutor o tutora. Amb les altres persones del seu entorn pot crear diferents nivells de relació.

4. La hipoteràpia forma part del conjunt d'activitats que ofereix la vostra escola, com va sorgir la idea de tractar els alumnes des d'aquesta perspectiva? Des de quan la porteu a terme?

Balmes I ofereix aquesta activitat des de fa 16 anys. Va començar l'altre escola de la Institució que atén a alumnes amb pluridiscapacitats. Després d'un període de formació dels professionals que en aquell moment portaven l'activitat, es va ofertar als nostres alumnes. (Contextualització)

5. **Quines consideracions o variables teniu en compte per determinar si l'alumne necessita o no aquest tipus de teràpia, o si li beneficiarà en algunes de les dimensions afectades?**

Els alumnes que presenten una disminució física, en el que es valora que requereix tractament de fisioteràpia, una sessió d'hípica terapèutica, substitueix un tractament de fisioteràpia.

En el altres nens, amb dificultats d'aprenentatge, amb retard mental i/o amb patologies psiquiàtriques, pot contribuir a possibilitar relacions amb l'entorn i amb l'altre en un context diferent al de l'escola. De vegades també disminueixen els estats d'ansietat.

L'equip multidisciplinari de professionals de l'escola es el que valora la idoneïtat de l'activitat, però es la família que decideix, donat que s'ha de fer càrrec del cost econòmic.

6. **Com organitzeu les diferents sessions de la teràpia? Arribeu a acords conjunts amb el centre de teràpia?**

L'activitat es planifica pels professionals de la hípica conjuntament amb la fisioterapeuta i altres professionals de l'escola. Hi ha molt bona comunicació entre tots, cosa que facilita arribar a acords conjunts.

7. **Com planifiqueu i organitzeu les diferents sessions de teràpia pel que fa a personal, temporització i espai?**

Per qüestions de pressupost només es realitza l'activitat dos matins al mes, i un autocar ens trasllada a la hípica. Allà, comptem amb tres cavalls i tres professionals. Cada nen munta 20 minuts i es procura que no ho faci sempre al mateix cavall, ja que així, pot provar els diferents ritmes, amplades i alçades que presenten. L'altre estona mentre esperen el seu torn, esmorzen, fan un treball d'apropament amb un dels cavalls o be fan passejos o gaudeixen de l'entorn.

8. **Qui forma part de les sessions de teràpia per part de l'escola? Les famílies hi poden anar?**

Per part de l'escola, hi participen: una fisioterapeuta i 5 professionals més. Les famílies estan convidades a veure als seus fills un dia de portes obertes a l'any.

9. **Quins aspectes creus que fan de la hipoteràpia una activitat beneficiosa per nens amb aquest tipus de trastorn? Quins beneficis creus que aporta el cavall que no aporta una altra tècnica?**

Aprofitar els propis estímuls del cavall per treballar el to muscular, l'equilibri, la millora de la coordinació i de la dissociació, afavorir la relaxació general i facilitar l'elaboració de l'esquema corporal a partir d'activitats específiques.

Els cavalls els ajuden a desenvolupar la percepció sensorial del tacte (contacte amb la pell, percepció de la forma del seu cos), l'oïda (sons propis del cavall i de l'entorn), la visió (dalt del cavall augmenta el camp visual i es percep una altra perspectiva) i l'olfacte (olor de les quadres, del cavall i del camp).

Altres aspectes beneficiosos serien que es una activitat que es desenvolupa en petit grup, en un entorn a l'aire lliure, envoltat de natura i un ritme més relaxat la qual cosa generalment es ben rebut pels alumnes que hi participen.

10. Sota el teu punt de vista, quines àrees es veuen més beneficiades mitjançant la hipoteràpia? Quins tipus de beneficis s'obtenen? (En casos d'autisme).

A nivell emocional, els dona molta seguretat i pot contribuir a modificar pautes de comportament i graus d'ansietat. A nivell sensorial augmenta la seva percepció. Generalment mostren moltes ganes de realitzar aquesta activitat i dona l'oportunitat d'experimentar aspectes motrius i de coneixement natural.

11. Tenint en compte que una de les principals dificultats que tenen els infants amb autisme és la comunicació oral. Creus que mitjançant la teràpia aquest aspecte ha estat afectat de forma positiva?

Més que dificultat en comunicació podríem dir que els infants amb autisme tenen una particular forma de comunicar-se amb l'entorn i amb les persones. Les característiques de l'activitat abans esmentades, pot facilitar aspectes comunicatius com estimular el fet de realitzar demandes, poder mostrar preferències i expressar estats d'ànim.

12. Un altre dels aspectes que caracteritza aquest trastorn, que en moltes ocasions ve donat per no poder comunicar-se, és la dificultat per establir relacions amb el seu entorn social. Creus que han millorat d'alguna forma les seves relacions amb la resta de persones de l'entorn educatiu que són properes a ells, ja sigui companys d'aula, mestres... ?

Totes les activitats escolars que oferim possibiliten que ells vagin trobant estratègies i recursos comunicatius que donin resposta a les seves necessitats i demandes concretes (quan tenen set o gana, volen pujar al cavall, passejar...). En aquest context també es treballa l'acceptació de les propostes dels adults, tenint en compte que haurem de respectar els seus rituals. No podem parlar de "millora" en aquest aspecte comunicatiu i de relació si no que aquesta activitat pot facilitar la creació de ponts entre ells els altres i el món.

13. S'ha vist evolució en els infants autistes a nivell personal, pel que fa a la seva autoestima i motivació? En quins aspectes aprecies aquests canvis?

S'aprecia una millora a nivell emocional. Se'ls veu motivats, esperant amb ganes i il·lusió el dia que toca l'activitat. Normalment, es mostren contents, tant quan van muntats com quan s'apropen al cavall. Els hi agrada tocar i donar de menjar als cavalls.

14. Quina és la visió de la família respecte la teràpia?

Les famílies valoren la teràpia molt positivament, ja que veuen al seu fill millorar en molts aspectes conductuals alhora que es dona un impacte positiu a nivell emocional. El fet de responsabilitzar-se ells totalment del cost de la teràpia es una senyal que certifica que els alumnes es beneficien d'ella. Hi ha famílies que porten molts anys costejant-se la teràpia.

15. Es podria realitzar un treball basats en continguts mitjançant aquesta teràpia?

Aquesta activitat pot ser un centre d'interès, doncs es poden abordar continguts de diferents àrees: es pot treballar la lecto-escritura tant a nivell individual (fitxes, dossiers,...) com confecció de murals on es treballin els noms dels alumnes que fan l'activitat, el dels cavalls, etc. Es poden treballar continguts de matemàtiques (els nombres i el ordinals). També es pot treballar coneixement de l'entorn (hípica, població,...) i de la natura (treball sobre els cavalls). Dona possibilitats de treballar aspectes emocionals (la por, l'alegria,...) i socials (l'espera, el torn,...).

16. Tenint en compte tots els beneficis que comporta la hipoteràpia, diries que millora la inclusió de l'alumne amb autisme a l'aula?

El fet de realitzar aquesta activitat no suposa que hi tinguin que haver millores significatives, però sí que aquests alumnes poden fer menys activitats motivadores i aquesta es una d'elles. Creiem que els avenços es donen quan hi ha una atenció globalitzada i a la vegada individualitzada.

17. Quins tipus de tràmits entre escola, centre de teràpia i famílies s'han de realitzar per poder començar la teràpia?

Es l'equip interdisciplinari qui valora en un primer moment i en cada cas si creu adequada la seva realització. Seguidament es proposa als pares la participació d'aquesta activitat i se'ls informa de les qüestions organitzatives, econòmiques i terapèutiques. Si els pares estan d'acord es realitzen unes sessions de prova i posteriorment una valoració tant per part dels professionals com de la família. Per formalitzar la participació els pares tindran que portar varis documents: un informe mèdic que indiqui que l'alumne pot fer aquesta activitat i no hi ha cap contraindicació per la seva salut, fotocòpia de la cartilla de vacunacions actualitzada i un document d'acceptació de l'activitat.

18. Des del centre, realitzeu algun tipus d'avaluació que mostri els avenços i/o retrocessos dels alumnes en relació a la teràpia?

La fisioterapeuta de l'escola, porta un registre de l'activitat on a cada sessió hi consta: a quin cavall ha muntat el nen, els exercicis que ha realitzat i com els ha fet. Es constata si hi han dificultats i les pors que poden presentar i de quina forma les va superant. A partir d'aquest registres es va valorant el desenvolupament de l'activitat i les modificacions que es van donant. A final de curs queda tot reflectit en l'informe de fi de curs.

19. Com a escola, quan considereu que l'alumne pot deixar el tractament i com és el procés de finalització de la teràpia? Qui pren la decisió? Es pren de manera conjunta amb els professionals del centre de teràpia?

Amb tots els anys que s'està portant a terme l'activitat, només un cop es va valorar la conveniència de donar de baixa a un alumne doncs mostrava indiferència tant pel cavall com per tot el que l'envoltava i s'anava deixant caure del cavall constantment i es va prendre de forma consensuada per tot l'equip. En la majoria dels casos es la família qui decideix finalitzar la teràpia molts cops per motius econòmics o quan l'alumne es fa gran i la majoria de companys ho deixen.

20. Quina valoració personal fas de la hipoteràpia en relació a l'autisme?

Creiem que es una activitat molt motivadora i per aquest motiu la oferim a nivell d'escola especialitzada. Al ser una activitat que es fàcil d'adaptar als diferents ritmes dels alumnes, que es realitza en petits grups i en un entorn diferent al del dia a dia i que la porten a terme els professionals de referència la valorem molt adient pels alumnes amb autisme.

21. Diries que accedeix, progressa i participa en el seu procés d'aprenentatge tenint en compte les seves dificultats?

Mentre l'alumne està realitzant aquesta activitat, sí que accedeix, progressa i participa en el seu procés d'aprenentatge doncs es necessita el consentiment de cada alumne mes enllà de tenir més o menys dificultats per realitzar les activitats proposades.

22. Si haguessis de dir un pro i un contra sobre aquest tipus de teràpia en termes generals, què diries?

El contra seria el cost de l'activitat doncs al no tenir cap tipus de subvenció les famílies es tenen que fer càrrec de la totalitat del cost. El pro seria que l'alumne realitza una activitat especial, creant llaços a partir del cavall amb l'entorn i amb els altres.

2.2 ANNEX IV: ENTREVISTA CENTRE D'EQUINOTERÀPIA DELTA DEL LLOBREGAT

DADES DE L'ENTREVISTAT

NOM: Manel Cruz (Equinoteràpia Delta del Llobregat)

PROFESSION: Monitor d'equinoteràpia

ANYS D'EXPERIÈNCIA: 7

ESTUDIS: Monitor d'equinoteràpia UAB

- 1 Mitjançant diversos estudis, s'ha vist que les intervencions assistides amb animals són efectives perquè es treballen les capacitats socials i de comunicació, disminuint l'ansietat i millorant l'estat d'ànim i l'autonomia. Creus que aquests beneficis es donen en pacients amb autisme?

Els beneficis es donen en pacients amb autisme i altres patologies.

- 2 És cert que els cavalls poden ampliar el registre comunicatiu no verbal i potenciar els sentits dels infants amb autisme?

Es cert, i amb ajuda dels terapeutes també el verbal.

- 3 Quins aspectes, referits a la teràpia i la relació que s'estableix entre l'alumne i el cavall, fan possible aquesta efectivitat?

Per una part, el moviment "tridimensional" que simula el moviment del cos humà, la temperatura corporal de 38º a 39º, els cavalls tenen una temperatura corporal superior a la nostra, per això sempre notem els cavalls calents això ajudaria als usuaris amb discapacitats físiques. Per una altra part, un dels aspectes que més es valoren de la teràpia és la relació que s'estableix, els usuaris amb altres patologies desenvolupen la part més emocional, l'afectivitat, l'empatia i també la comunicació verbal i no verbal.

- 4 Com ha de ser un cavall per tal que sigui apte per la hipoteràpia? En què consisteix l'entrenament del cavall per tal que pugui dur a terme aquesta tasca?

El cavall de teràpia ha de tenir unes característiques i comportament especials, però el que és realment important és que es dessensibilitzi de les pors, hem de tenir en compte que dins del grup dels animals hi ha depredadors i preses, en aquest cas al cavall li ha tocat ser presa, per aquest motiu està ple de pors, nosaltres hem de treballar per tal que desapareguin aquestes

pors. Per exemple, si treballem amb pilotes hem de tenir en compte que li cauran al cap moltes i probablement s'espantarà, en aquest moment és quan hem de dessensibilitzar-lo en relació a les seves pors. Després segueix un treball continu amb totes les tasques que el vulguem fer treballar, i també és important fer un seguiment.

- 5 Existeix un tipus de cavall adient per a cada cas dependent de les necessitats individuals de cada alumne?**

Sí. En funció de la patologia de l'alumne triem un cavall o un altre. Per exemple, podem optar per un cavall més alt o més baix, o més ample o més estret. Tot això és en funció del que vulguem treballar.

- 6 Quines característiques, referides a espais i materials, ha de tenir un centre d'equitació terapèutica per tal d'assegurar el bon funcionament de les teràpies?**

Mai necessitem el mateix perquè cada usuari necessita una cosa diferent. Com et comentava, cada cas és un món, ja que uns alumnes necessitaran molts estímuls i altres més tranquil·litat, per això no hi ha unes característiques definides ni rígides, és important saber que un centre d'equitació terapèutica, sobretot, ha de tenir les eines adequades per tal de trobar-ne espais adients per a tots.

- 7 Quines persones componen l'equip terapèutic del vostre centre? Quina és la funció de cadascun dels professionals implicats?**

Les figures principals del nostre centre són els psicòlegs, els fisioterapeutes, els terapeutes ocupacionals, les persones expertes en cavalls.

- 8 Existeixen acords d'organització i planificació entre escola, centre de teràpia i famílies? Si es així en algun dels casos, quins tipus de tràmits s'han de portar a terme per tal de poder començar la teràpia?**

La nostra relació com a centre de teràpia s'estableix conjuntament amb les famílies dels alumnes i l'escola, aquesta relació ha de ser el més equilibrada possible per tal d'assegurar el benestar de l'alumne. Quan tractem alumnes amb pluridiscapacitats ens traslladem a l'escola per fer la teràpia i allà compartim un espai. Pel que diu de tràmits, sí que és cert que hi ha alguns protocols, però com no estan legislats cada centre utilitza els que creu més correctes.

- 9 Quins criteris considereu, com a centre, primordials a l'hora d'organitzar les diferents sessions?**

Per nosaltres és molt important saber i conèixer la patologia de l'usuari. Després, a través dels pares, escola, CDIAP, o professional que porti l'usuari, i els nostres professionals definim el treball a seguir, el qual anirem valorant durant la seva estància al centre.

- 10 Com és l'avaluació que es realitza per saber si el nen és apte o no per la hipoteràpia i quines variables es tenen en compte? Aquesta avaluació es realitza de manera conjunta amb l'escola?**

Dintre de l'equinoteràpia hi ha patologies indicades o contraindicades, a partir de que estiguin en el grup de indicades, planifiquem les teràpies tenint en compte les necessitats de cada cas.

- 11 Es realitzen avaluacions periòdiques en que es vegin els avenços de l'alumne amb autisme durant les diferents sessions de teràpia? En quin moment? Realitzeu una avaluació final conjunta amb l'escola o la família?**

Es fan avaluacions i informes personalitzats a cada usuari a mitjans i final de curs, considerem que aquests són espais de temps suficients per poder valorar, pensa que les evolucions acostumen a ser lentes.

- 12 Quin és el paper de la família del nen durant les sessions d'hipoteràpia? Hi poden assistir? Beneficia la seva presència en algun aspecte?**

Els pares no poden participar a les sessions, ja que si fos així ells seguirien sent el referent de l'alumne, i el terapeuta no podria treballar com ell voldria. La funció dels pares, en aquests casos és donar-nos informació sobre el seu fill i també informar-nos sobre el seu dia a dia.

- 13 Un cop iniciat el tractament, quan es comencen a veure els primers canvis en el nen autista? Quins canvis són visibles abans?**

És molt relatiu, no hi ha una fórmula que ho determini. Com t'he dit cada usuari és diferent, potser un necessitarà més temps per millorar que un altre, en realitat mai hi ha dos casos iguals.

- 14 Quina és la temporització de cada sessió i amb quina freqüència s'organitzen? Quina creus que seria la freqüència ideal de les sessions per obtenir-ne millores?**

Per tal que sigui una teràpia, ha d'haver una continuïtat. El que nosaltres recomanem des del nostre centre és fer, com a mínim, una sessió setmanal.

15 La hipoteràpia està formada per diferents fases? En cas afirmatiu, quin objectiu té cadascuna d'elles?

Això dependrà del cas que tractem, perquè segons la patologia ens plantejem uns objectius. El que sempre intentem és que hi hagi un primer contacte entre el cavall i l'alumne per tal de veure com congenien, ens interessa veure si hi ha afinitat o no. A partir d'aquí, es planifica tot en funció dels objectius plantejats inicialment.

16 Quan es considera que l'alumne pot deixar el tractament i com és el procés de finalització de la teràpia? Aquesta decisió es consensuada amb l'escola i la família?

Cada patologia té un Timing diferent, si és un cas físic de rehabilitació, si que té un termini, en aquests casos és el fisioterapeuta qui determina quan serà la finalització del tractament. En casos com l'autisme és diferent, perquè aquesta patologia no té cura, per això no puc donar-te una resposta concreta, ja que la nostra tasca consisteix en millorar la seva qualitat de vida però no curar-lo.

17 La teràpia està regulada per algun tipus de legislació?

No existeix cap llei que reguli la pràctica de la hipoteràpia ni la equinoteràpia. En aquest camp de l'equitació terapèutica hi ha molt intrusisme i pocs professionals, aquests són uns dels motius pels quals no existeix cap legislació. L'únic que s'exigeix als centres hípics és tenir un segur de Responsabilitat Civil.

18 Quina és la visió de les famílies respecte la hipoteràpia?

Les famílies són part clau de la nostra feina, ens dediquem completament als seus fills i ho agraeixen. Els pares que costegen el tractament són coneixedors d'alguns antecedents de la teràpia i confien en que amb un bon treball realitzat a través del cavall es pot millorar molt. De fet, per això hi ha famílies que continuen durant anys.

19 Si l'alumne presenta una bona evolució amb aquesta teràpia, creus que les millores es poden veure reflectides en altres contextos com podria ser l'escola o la família?

Efectivament, la millora sempre és en tots els àmbits. Clar que l'alumne en el moment que està amb el cavall es sent feliç i motivat, però també és cert que les millores personals que experimenta damunt de l'animal influeixen positivament en tots els contextos on l'usuari es desenvolupa, ja sigui la família o l'escola.

20 Pot ser que els alumnes amb autisme millorin la seva capacitat de comunicació i de relació, l'autoestima, la confiança amb ells mateixos i altres aspectes gràcies a la teràpia?

Segur que sí. En casos d'autisme es treballa molt l'empatia, les relacions amb els animals i les persones, i també la comunicació verbal i no verbal.

21 Podríem dir que la hipoteràpia és una teràpia que promou la "inclusió" de l'alumne a nivell d'aula o socialment?

Efectivament ho podríem dir i afirmar.

22 Quina valoració personal fas de la hipoteràpia en relació a l'autisme tenint en compte la teva experiència?

Podria dir-te moltes coses, però et diré que les persones amb autisme, com sabem, tenen més inputs interns, que externs, i per això sempre estan aïllats del nostre món convencional, de fet a vegades és complicat treballar amb ells per aquesta desconexió que fan. Jo crec que l'aspecte principal que fa de la hipoteràpia una teràpia d'èxit en aquests casos, és que quan introduïm un element motivador com pot ser el cavall amb els seus moviments, aconseguim que aquestes persones estiguin molt més temps connectades amb nosaltres, això ens permet treballar més amb ells i fan possible molts dels èxits.

23 Si haguessis de dir un pro i un contra sobre aquest tipus de teràpia en termes generals, què diries?

Està demostrat que la zooteràpia, o sigui, les teràpies assistides amb animals funciona, i molt més amb cavalls, ja que alhora que treballem en funció d'uns objectius, la hipoteràpia permet que l'usuari pugui gaudir de la munta, i aprofitar-se dels moviments i la temperatura del cavall. Per això et dic que amb persones en que la munta no estigui contraïndicada, aquesta teràpia tindria tots els pro del món i cap contra.

Clar que un altre tema serien les dificultats d'accés a la teràpia, com el seu cost, però jo penso que realment aquest no seria un contra de la teràpia en si.

3 GUIÓ DELS QÜESTIONARIS

3.1 ANNEX V: GUIÓ DEL QÜESTIONARI I: CEE Balmes I

HIPOTERÀPIA I AUTISME

El qüestionari que es presenta a continuació és totalment anònim i es realitza amb la intenció de recollir informació per al tema d'estudi d'un treball final de grau sobre la hipoteràpia per a nens amb autisme. Al final del qüestionari hi ha un espai per fer les observacions que es considerin necessàries. Gràcies per la col·laboració prestada.

Els alumnes amb TEA, generalment, presenten dificultats d'interacció social i de relacions amb el seu entorn.

1 2 3 4 5

Totalment en desacord Totalment d'acord

També presenten dificultats en la comunicació i el llenguatge.

1 2 3 4 5

Totalment en desacord Totalment d'acord

Aquest trastorn afecta, en la majoria dels casos, a aspectes motivacionals, atencionals i d'autoestima.

1 2 3 4 5

Totalment en desacord Totalment d'acord

La hipoteràpia ajuda a l'alumnat amb autisme a millorar la comunicació.

1 2 3 4 5

Totalment en desacord Totalment d'acord

Els alumnes que hi participen es mostren més interessats per establir relacions amb el seu grup classe i entorn.

1 2 3 4 5

Totalment en desacord Totalment d'acord

Després de les sessions es pot veure un increment en la motivació i l'autoestima de l'alumne.

1 2 3 4 5

Totalment en desacord Totalment d'acord

Generalment, les millores es veuen a llarg termini, quan els alumnes porten temps anant a teràpia.

1 2 3 4 5

Totalment en desacord Totalment d'acord

Les millores no només són visibles en l'àmbit escolar, ja que la qualitat de vida d'aquests alumnes es veu afectada de forma positiva, donant-se també millores en l'entorn familiar.

1 2 3 4 5

Totalment en desacord Totalment d'acord

La coordinació entre el centre de teràpia i l'escola és molt important pel que fa a la planificació de les diferents sessions.

1 2 3 4 5

Totalment en desacord Totalment d'acord

Abans de començar la teràpia i durant la mateixa és important realitzar una avaluació de l'estat de l'alumne, així com dels seus avenços i retrocessos durant el procés.

1 2 3 4 5

Totalment en desacord Totalment d'acord

Mitjançant la teràpia es pot realitzar un treball centrat en continguts escolars.

1 2 3 4 5

Totalment en desacord Totalment d'acord

La teràpia fomenta la inclusió escolar i social de l'alumnat amb autisme.

1 2 3 4 5

Totalment en desacord Totalment d'acord

La hipoteràpia beneficia d'igual manera a tot l'alumnat amb autisme.

1 2 3 4 5

Totalment en desacord Totalment d'acord

La principal dificultat d'accés a la teràpia ve determinada per:

- El seu cost.
- Condicionants infraestructurals.
- La falta de professionals especialistes.

Observacions:

3.2 ANNEX VI: GUIÓ DEL QÜESTIONARI II: CENTRE D'EQUINOTERÀPIA DELTA DEL LLOBREGAT

Hipoteràpia i autisme

El qüestionari que es presenta a continuació és totalment anònim i es realitza amb la intenció de recollir informació per al tema d'estudi d'un treball final de grau sobre la hipoteràpia per a nens amb autisme. Al final del qüestionari hi ha un espai per fer les observacions que es considerin necessàries. Gràcies per la col·laboració prestada.

La hipoteràpia ajuda a millorar als alumnes amb autisme.

1 2 3 4 5

Totalment en desacord Totalment d'acord

Mitjançant un bon treball amb el cavall i l'alumne, es poden donar millores en les relacions socials.

1 2 3 4 5

Totalment en desacord Totalment d'acord

També pot millorar la comunicació, verbal i no verbal.

1 2 3 4 5

Totalment en desacord Totalment d'acord

La motivació, l'atenció i l'autoestima també es veuen afectades de forma positiva mitjançant la teràpia.

1 2 3 4 5

Totalment en desacord Totalment d'acord

La relació entre l'alumne i el cavall és molt important per tal que es vegin aquestes millores.

1 2 3 4 5

Totalment en desacord Totalment d'acord

El cavall ha de ser l'adequat en cada cas, difícilment un cavall servirà per tots els casos.

1 2 3 4 5

Totalment en desacord Totalment d'acord

És molt important la col·laboració de la família per tal de recollir informació sobre l'alumne i la seva patologia prèviament a l'inici del tractament.

1 2 3 4 5

Totalment en desacord Totalment d'acord

En la majoria dels casos, les millores es veuen a llarg termini.

1 2 3 4 5

Totalment en desacord Totalment d'acord

Les millores esdevingudes amb la teràpia es poden veure reflectides en altres contextos, com per exemple l'escola.

1 2 3 4 5

Totalment en desacord Totalment d'acord

És important que hi hagi una continuïtat amb les sessions per tal d'obtenir-ne millores.

1 2 3 4 5

Totalment en desacord Totalment d'acord

La coordinació entre escola, família i centre de teràpia és molt important.

1 2 3 4 5

Totalment en desacord Totalment d'acord

La hipoteràpia és vàlida per qualsevol cas d'autisme.

1 2 3 4 5

Totalment en desacord Totalment en desacord

La hipoteràpia promou la inclusió de l'alumne a nivell d'aula i socialment.

1 2 3 4 5

Totalment en desacord Totalment d'acord

La principal dificultat d'accès a la teràpia ve determinada per:

- Pel seu cost.
- Per la falta de professionals especialistes.
- Per condicionants infraestructurals.

Observacions: